

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Декан факультету
педагогіки і психології
_____ Т.О. Олефіренко

«08» вересня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

**«ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ
З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ»**

освітнього рівня магістра (1.4) або (1.10)

(заочна форма навчання)

галузі знань 01 Освіта

спеціальності 012 Дошкільна освіта

Шифр за навчальним планом

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми, затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова «27» квітня 2017 року, протокол №10.

Розробник програми: Товкач І. Є., кандидат психологічних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри
педагогіки і психології дошкільної освіти
«30» серпня 2021 р., протокол №1

Завідувач кафедри

проф. Цветкова Г.Г.

I. Опис дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань: 01 освіта	Кількість кредитів ЄКТС – 2		<p>Методи навчання: словесні – лекція, пояснення, бесіда; практичні – виконання практичних завдань, самостійне вивчення теоретичного матеріалу, конспектування джерел та їх аналіз, розробка презентацій. Методи і форми дистанційного навчання: – телебачення, – аудіо трансляції, – аудіо конференції – Інтернет конференції – Google Meet, Moodle</p> <p>Форми поточного контролю: – інтерактивне обговорення проблемних питань (Google Meet), – (тести) (Moodle), – модульні контрольні роботи – тестовий контроль для дистанційної форми навчання (Moodle).</p> <p>Форма підсумкового контролю залік дистанційного навчання: (тести/завдання в системі Moodle)</p>
Спеціальність: 012 Дошкільна освіта	Загальна кількість годин - 90		
Освітній ступінь: магістр	м	Заочна	
	Лекції		
	6		
	Семінарські (практичні) заняття		
Статус дисципліни: нормативна		6	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-ий	Лабораторні заняття:		
	Індивідуальна робота:		
Семестр; I-II-ий (заочна)	-	-	
	Самостійна робота:		
Тижневе навантаження: - аудиторне – 5 год ; - самостійна робота – 10 год.		78	
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання - українська		1/10	
Передумови навчання: основи наукових досліджень			

Навчальний курс «Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами» спрямований на підготовку висококваліфікованих спеціалістів у галузі дошкільної освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» та «магістр» (Луб.). Специфіка опанування студентами змістом дисципліни полягає у засвоєнні основних понять і форм педагогічної взаємодії ЗДО з родинami дітей дошкільного віку.

Міждисциплінарні зв'язки: філософія, педагогіка, дошкільна педагогіка, корекційна педагогіка, психологія, дитяча психологія, психологія сім'ї та ін.

Предмет навчального курсу «Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами» – процес організації педагогічної взаємодії дошкільного навчального закладу з родинami дітей дошкільного віку з особливими потребами.

II. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – підготовка фахівців-педагогів, здатних висококваліфіковано здійснювати педагогічний супровід дітей.

Завдання курсу:

- формувати у студентів готовність до здійснення психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в умовах закладу дошкільної освіти;
 - підготовка до самостійної розробки та впровадженні комплексної програми психологічного (психолого-педагогічного) супроводу дітей з особливими освітніми потребами ;
 - ознайомити з основними напрямками здійснення психологічного супроводу в освіті;
 - розкрити специфіку надання допомоги родинам дітей з дітьми з особливими освітніми потребами;
 - сприяти формуванню у студентів толерантного ставлення до особливих освітніх потреб дітей;
 - розвивати педагогічну чутливість та такт.
- Студенти повинні знати:**
- характеристику сучасних підходів до трактування терміну «психологічний супровід»;
 - основні характеристики та принципи психологічного супроводу;
 - категорії порушень розвитку дітей з особливими освітніми потребами;
 - шляхи оптимізації дошкільної освіти дітей з особливими освітніми потребами;
 - напрями здійснення психологічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами;
 - закономірності творчого потенціалу дітей у рамках комплексної програми з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей.

В процесі вивчення курсу студенти оволодіють **навичками:**

- здійснювати психологічну діагностику осіб з особливими освітніми потребами;
- здійснювати розробку програм психолого-педагогічного супроводу навчання дітей з особливими освітніми потребами;

– використовувати сучасні корекційні методики у сфері психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами;

– здійснювати розробку психологічних аспектів навчально-методичного забезпечення освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми.

№ З/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<i>Знати</i> зміст поняття «психологічний супровід» і основні етапи процесу психологічного супроводу <i>Вміти</i> здійснювати психолого-педагогічне діагностування	Здатність до визначення психологічної проблеми розвитку та інтегративної технології психологічного супроводу
2.	<i>Знати</i> характеристики та принципи психологічного супроводу <i>Вміти</i> використовувати психокорекційні методики у сфері психологічного супроводу дітей з проблемами розвитку	Здатність до створення індивідуальної програми психологічного супроводу дитини

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц	семін	лаб	практич	с.р.		лекц	семін	лаб	практич	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
Модуль I. Теоретико-методологічні засади психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами												
Тема 1. Значення психологічного супроводу дітей з ООП						22	2	-	-		10	
Тема 2. Проблема онтогенеза та дизонтогенеза в психології						22	-	-	-	2	10	
Тема 3. Шляхи оптимізації навчання дітей з ООП						27	II півр. 2	-	-	-	10	
Змістовий модуль 2. Напрями психологічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами												
Тема 1. Структура психологічної допомоги дітям з ООП						24	2	-	-	2	14	
Тема 2. Основні категорії порушень розвитку дітей						28	-		-	2	14	
Тема 3. Психологічна підтримка батьків в системі психологічної допомоги дітям з ООП				-		27	-	2	-		20	
Усього годин						90	6	2		4	78	

III. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

№ п/п	Назва модулів, тем та їх зміст	Кількість годин	
		Всього	В т. ч. лекцій
	МОДУЛЬ I. Теоретико-методологічні засади психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами	71	2
	Тема 1. <i>Теоретико методичні основи Значення психологічного супроводу дітей з проблемами у розвитку.</i> 1. Поняття «психологічний супровід», «проблеми у розвитку дітей» та ін. 2. Вектори розвитку психологічного супроводу у сучасній освіті: вдосконалення психологічного супроводу в діючій системі освіти; вплив глобалізаційних процесів на системи психологічного супроводу освіти; проектування принципово нових систем психологічного супроводу інклюзивної освіти. 3. Основний результат психологічного супроводу, його основні характеристики, головні принципи та стадії.		2
	Тема 2. <i>Проблема онтогенеза та дизонтогенеза в психології.</i> 1. Категорії розвитку в психології. 2. Проблема періодизації психічного розвитку. 3. Дослідження проблеми дизонтогенеза у вітчизняній і зарубіжній психології. 4. Класифікація дизонтогенезних порушень людини. 5. Проблеми порушень у розвитку дитини в працях Л. С. Виготського (на самостійне опрацювання)		2 практичне
	Тема 3. <i>Шляхи оптимізації освіти дітей з особливими освітніми проблемами.</i> 1. Модель психологічного супроводу, спрямована на оптимізацію соціальної ситуації розвитку дітей з порушеннями у розвитку в умовах функціонування системи інклюзивної освіти. 2. Принципи та особливості побудови. 3. Характеристика сучасних тенденцій психологічного супроводу навчання дітей з порушеннями у розвитку в країнах західної Європи, США та інших (на самостійне опрацювання)		2
	МОДУЛЬ II. Напрями психологічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами	79	2
	Тема 1. <i>Структура психологічної допомоги дітям з проблемами у розвитку.</i> 1. Характеристика моделей психологічної допомоги дітям з проблемами у розвитку (педагогічна, діагностична, соціальна, медична, психологічна). 2. Система психологічної допомоги дітям: психопрогностика – психодіагностика, психологічне консультування; психологічний супровід – психокорекція, психологічна підтримка.		2

№ п/п	Назва модулів, тем та їх зміст	Кількість годин	
		Всього	В т. ч. лекцій
	<p>Тема 2. Основні категорії порушень розвитку дітей.</p> <p>1. Класифікація дизонтогезних порушень людини (продовження) за рекомендаціями Всесвітньої організації охорони здоров'я.</p> <p>2. Порушення інтелекту (розумово відсталі діти). Основні форми розумової відсталості за В. В. Ковальвим, М. С. Певзнера, Д. Н. Ісаєва. Затримка психічного розвитку. Форми ЗПР: дизонтогенезна, енцефалопатична, ЗПР пов'язана з недорозвиненням аналізаторів, культуральна форма ЗПР, обмовлена ранньою соціальною деривацією, педагогічною занедбаністю.</p> <p>3. Порушення зору та суху.</p> <p>4. Порушення опорно-рухового апарату. Класифікація ДЦП. Вікова динаміка психосоматичного розвитку дітей з ДЦП. Порушення мовлення. Емоційні розлади.</p> <p>5. Важкі множинні порушення. Клініко-психологічні особливості.</p>		2 практичне
	<p>Тема 3. Психологічна підтримка батьків в системі психологічної допомоги дітям з проблемами у розвитку.</p> <p>1. Напрями психологічної підтримки батьків: зменшення емоційного дискомфорту, пов'язаного з захворюванням дитини; зміцнення впевненості батьків у можливостях дитини; формування у батьків адекватного ставлення до захворювання дитини; встановлення адекватних батьківсько-дитячих взаємин і стилів родинного виховання.</p> <p>2. Форми та засоби психологічної підтримки батьків.</p>		2 семінар

Інформаційні джерела до лекцій див. у п. IX

IV. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1.

Теоретико-методологічні засади психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами

Практичне заняття 1.

До теми 2. Проблема онтогенеза та дезонтогенеза в психології (2 год.)

План

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

I. Теоретична частина. Питання для обговорення.

1. Категорії розвитку в психології.
2. Проблема періодизації психічного розвитку.
3. Дослідження проблеми дизонтогенеза у вітчизняній і зарубіжній психології.
4. Класифікація дизонтогезних порушень людини.
5. **Самостійно опрацювати питання:** Проблеми порушень у розвитку дитини в працях Л. С. Виготського.

II. Практична частина.

Перегляд відеозапису фрагментів діяльності педагога і дітей з подальшим аналізом діяльності психолога з дітьми з ООП.

III. Рефлексія.

Рекомендовані інформаційні джерела

Література

Основна [1-10]

Допоміжна [1-25]

Модуль II.

Напрями психологічної допомоги дітям з особливими освітніми проблемами

Практичне заняття 2.

Основні категорії порушень розвитку дітей (2 год.)

План

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

I. Теоретична частина. Питання для обговорення.

1. *Класифікація дизонтогенезних порушень людини (продовження) за рекомендаціями Всесвітньої, організації охорони здоров'я.*

2. *Порушення інтелекту (розумово відсталі діти). Основні форми розумової відсталості за В.В. Ковальвим, М.С. Певзнера, Д.Н. Ісаєва. Затримка психічного розвитку. Форми ЗПР: дизонтогенезна, енцефалопатична, ЗПР пов'язана з недорозвиненням аналізаторів, культуральна форма ЗПР, обмовлена ранньою соціальною деривацією, педагогічною занедбаністю.*

3. *Порушення зору та слуху.*

4. *Порушення опорно-рухового апарату. Класифікація ДЦП. Вікова динаміка психосоматичного розвитку дітей з ДЦП. Порушення мовлення. Емоційні розлади.*

5. *Важкі множинні порушення. Клініко-психологічні особливості.*

II. Практична частина.

Перегляд відеозапису фрагментів діяльності педагога і дітей з подальшим аналізом.

Примітка. (Орієнтовне Джерело: Документальний телепроект «Особливі діти. Право на повноцінне життя». Фільм 1. 1 липня 2019 рік).

III. Рефлексія.

Рекомендовані інформаційні джерела

Література

Основна [1-10]

Допоміжна [1-25]

Семінарське заняття 1.

Тема 3. Психологічна підтримка батьків в системі психологічної допомоги дітям з ООП (2 год.)

1. Напрями психологічної підтримки батьків: зменшення емоційного дискомфорту, пов'язаного з захворюванням дитини; зміцнення впевненості батьків у можливостях дитини; формування у батьків адекватного ставлення до захворювання дитини; встановлення адекватних батьківсько-дитячих взаємин і стилів родинного виховання.

2. Форми та засоби психологічної підтримки батьків дітей з ООП.

II. Практична частина.

Добір і перегляд фрагментів діяльності батьків і дітей з ООП з подальшим аналізом діяльності психолога з дітьми (з кіно-документальних фільмів)

III. Рефлексія.

Рекомендовані інформаційні джерела

Література

Основна [1-10]

Допоміжна [1-25]

У.ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

№	Вид діяльності	Кількість одиниць	Кількість Балів за одиницю	Результат
1.	Семінарські заняття	1	10	10
2.	Практичні заняття	2	10	20
3.	Самостійна робота студента Підготовка презентацій: 1. До обраної теми дисципліни (7-9 слайдів) та скласти до неї кросворд з 10 ключових понять. 2. Дібрати дві психокорекційні методики у сфері психологічного супроводу дітей з ООП	3	35 при цьому: ураховується своєчасність виконання завдання, естетичне оформлення, якість виконання (тема, мета, зміст, посилання на використані джерела)	70
Усього балів за курс				100

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА ТА КРИТЕРІЇ ЇХ ОЦІНЮВАННЯ

(заочна форма навчання)

	Завдання самостійної роботи За змістовими модулями	Критерії оцінювання		Бали
ЗМ 1.	Скласти презентацію до обраної теми (7-9 слайдів) дисципліни та скласти до неї кросворд з 10 понять	своєчасність виконання завдання	3	15
		естетичне оформлення	3	
		повний обсяг виконання завдання	3	
		якість виконання (наявність теми, змісту, фото чи ілюстрацій посилання на використані джерела)	3	
		кількість слайдів не перевищує 8-10	3	
ЗМ 2.	Дібрати <u>дві</u> психокорекційні методики у сфері психологічного супроводу дітей з проблеми у розвитку З них: 1 для дослідження дітей з особливими потребами молодшого дошкільного віку (продіагностувати 2 дітей: хлопчика і дівчинку); і 1 для дослідження дітей з особливими потребами старшого дошкільного віку (продіагностувати 2 дітей: хлопчика і дівчинку) та обробити результати.	своєчасність виконання завдання	15	55
		Відповідність дібраних методик меті дослідження	15	
		наявність протоколів дослідження	15	
		Обґрунтованість висновків	10	
	Максимальна кількість балів			70

VII. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття «психологічний супровід», «проблеми у розвитку дітей».
2. Проблема періодизації психічного розвитку людини.
3. Вектори розвитку психологічного супроводу в сучасній освіті.
4. Основні характеристики, головні принципи та стадії (етапи) психологічного супроводу.
5. Характеристика основних категорій порушень розвитку дітей.
6. Категорії розвитку в психології.
7. Проблема періодизації психічного розвитку.
8. Категорії активності та адаптації в онтогенезі.
9. Дослідження проблеми дизонтогенезу у вітчизняній і зарубіжній психології.
10. Основні форми розумової відсталості.
11. Затримка психічного розвитку.
12. Форми ЗПР.
13. Порушення зору.
14. Порушення суху.
15. Порушення опорно-рухового апарату.
16. Класифікація ДЦП.
17. Вікова динаміка психосоматичного розвитку дітей з ДЦП.
18. Порушення мовлення.
19. Емоційні розлади.
20. Важкі множинні порушення.

21. Модель психологічного супроводу дітей з ООП.
22. Характеристика моделей психологічної допомоги дітям з ООП.
23. Система психологічної допомоги дітям з ООП.
24. Напрями психологічної підтримки батьків дітей з ООП.
25. Складові психологічного супроводу навчання дітей з ООП.
26. Значення психологічного супроводу дітей з ООП.
27. Шляхи оптимізації навчання дітей з проблемами у розвитку.
28. Структура психологічної допомоги дітям з проблемами у розвитку.
29. Основний результат психологічного супроводу, його основні характеристики, головні принципи та стадії.
30. Вдосконалення психологічного супроводу в діючій системі освіти.
31. Вплив глобалізаційних процесів на системи психологічного супроводу освіти.
32. Категорії розвитку в психології.
33. Проблема періодизації психічного розвитку.
34. Категорії активності та адаптації в онтогенезі.
35. Дослідження проблеми дизонтогенеза у вітчизняній і зарубіжній психології.
36. Проблеми порушень у розвитку дитини в працях Л. С. Виготського.
37. Характеристика моделей психологічної допомоги дітям з ООП (педагогічна, діагностична, соціальна, медична, психологічна).
38. Система психологічної допомоги дітям: психопрогностика – психодіагностика, психологічне консультування; психологічний супровід – психокорекція, психологічна підтримка.
39. Характеристика сучасних тенденцій психологічного супроводу навчання дітей з ООП в країнах західної Європи, США та інших.
40. Класифікація дизонтогенезних порушень людини за рекомендаціями Всесвітньої організації охорони здоров'я.
41. Порушення інтелекту (розумово відсталі діти).
42. Основні форми розумової відсталості за В. В. Ковальовим, М. С. Певзнером, Д. Н. Ісаєвим.
43. Форми ЗПР: дизонтогенезна, енцефалопатична.
44. Педагогічно занедбані діти.
45. Дайте визначення поняття «онтогенез» та «дизонтогенез».
46. Назвіть основні види психічного дизонтогенеза (за В. В. Лебединським).
47. Розкрийте медичну модель психологічної допомоги дітям з ООП.
48. Розкрийте педагогічну модель психологічної допомоги дітям з ООП.
49. Роль підтримки сім'ї, яка виховує дитини з ООП.
50. Напрями психологічної підтримки сім'ї.
51. Основні форми психологічної підтримки батьків дітей з ООП.
52. Концепція детермінації психічного розвитку аномальної дитини Л. С. Виготського.
53. Характеристика принципів супроводу як особливого типу професійної діяльності.
54. Основні етапи психологічного супроводу.
55. Специфіка психологічної складової розвивального простору дітей з ООП.
56. Порушення функцій родини як причина особистісних порушень дітей.
57. Принципи вивчення родини дитини з ООП.
58. Форми роботи з родинами дітей з ООП.
59. Засоби психологічної підтримки батьків дітей з ООП.

VIII. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання результатів ПОТОЧНИХ (СЕМЕСТРОВИХ) видів навчальної діяльності: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для оцінювання результатів поточних (семестрових) видів навчальної діяльності
54-60	A	відмінно
48-53	B	добре
42-47	C	
39-41	D	
36-38	E	задовільно
21-35	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання окремих видів навчальної діяльності
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
65-69	D	
60-64	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ІХ. РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література:

1. *Амонашвили Ш.* Психологические основы педагогики сотрудничества / Ш. Амонашвили. – К. : Рад. школа, 1991.
2. *Аніщук А.М.* Індивідуалізація виховання і навчання дітей дошкільного віку : тексти лекцій. Ніжин, 2010.
3. *Барднер Г.* Психологическое сопровождение естественного развития маленьких детей / Г. Барднер, И. Ромазин, Т. Черднякова. Спб., 1993.
4. *Бурменская Г. В.* Возрастно-психологическое консультирование / Г. В. Бурменская, О. А. Карабанова, А. Г. Лидерс. М., 1990.
5. Діти з затримкою психічного розвитку: характеристика, особливості психологічного супроводу : метод. реком. [для методистів із психологічної служби, практичних психологів дошкільних навчальних закладів] / [Укл. : Л.О.Кондратенко]. Суми : РВВ КЗ Сумський ОШПО, 2015. 56 с.
6. *Кононко О. Л.* Психологічні основи особистісного становлення дошкільника (системний підхід) / О. Л. Кононко. К. : Стилос, 2000.
7. *Кулачківська С. Є.* Я – дошкільник (вікові та індивідуальні аспекти психічного розвитку) / С. Є. Кулачківська, С. О. Ладивір. К. : Нора-принт, 1996.
8. *Мамайчук И. И.* Психологическая помощь детям с проблемами в развитии / И. И. Мамайчук. СПб. : Речь, 2006. 224 с.
9. *Основы специальной психологии* / Под. ред. Кузнецовой Л. В. М. : Академия, 2002. 480 с.
10. Психологічна служба : Підруч. / [В.Г. Панок (наук. ред.), А. Г. Обухівська, В.Д.Острова та ін.]. Київ : Ніка-Центр, 2016. 362 с.

Додаткова література:

1. Артпедагогика и арттерапия в специальном образовании / под ред. Медведева Е. А., Левченко И. Ю., Комисарова Л. Н., Добровольской Т. А. М., 2001.
2. *Ілляшенко Т.Д.* Дитина з гіперактивним розладом у навчальному закладі. Психологічний супровід / Т.Д.Ілляшенко. – К. : Редакція загальнопед. газет, 2017. 70 с.
3. Консультативно-діагностичний супровід дітей з особливими освітніми потребами в діяльності психолого-медико-педагогічних консультацій: посіб. / Жук Т.В.,

- Ілляшенко Т.Д., Луценко І.В. та ін. ; за ред. А.Г.Обухівської. К. : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2016. 247 с/
4. Компас у світі ціннісних орієнтацій дошкільника: навчальний посібник/ Т.О.Піроженко, С.О.Ладивір, Л.І.Соловійова та ін.- К.: Видавничий дім «Слово», 2016.- 56с.; іл..
 - 5.Кабанцева А.В. Підтримка дитини в умовах емоційного напруження: навчально-методичний посібник. К ,6 КВІЦ, 2018. 136 с.
 - 6.Кузьменко В. У. Індивідуалізація виховання і навчання в дошкільних закладах: Методичні рекомендації для дошкільних працівників / В. У. Кузьменко. – К, 2002.
 7. Левченко И. Ю. Психологическая помощь семье, воспитывающей ребенка с отклонениями в развитии: метод. Пособие / И. Ю. Левченко, В. В. Ткачева. – Москва : Просвещение, 2008. – 239 с.
 8. Мамайчук М. М. Психология дизонтогенеза и основы психокоррекции / М. М. Мамайчук. – Спб, 2000.
 9. Мамайчук М. М. Психолого-педагогическая помощь семье / М. М. Мамайчук. – Л., 1984.
 10. Никишина В. Б. Практическая психология в работе с детьми задержкой психического развития / В. Б. Никишина. – М. : Владос, 2004.
 11. Обучение детей с проблемами в развитии в разных странах мира: Хрестоматия / Сос. и науч. ред. Шипицыной Л. М. – М., Спб., 1997.
 12. Онебьева В. А. Коррекционно-развивающие занятия для детей старшего дошкольного возраста / В. А. Онебьева. – М., 2002.
 13. Особистість дошкільника: надії і перспективи розвитку. Психолого-педагогічне проектування взаємодії педагога з дітьми дошкільного віку: Наук.-метод. посіб. Ч. 1. / За ред. Т. О. Піроженко. – Житомир, 2002.
 14. Панфилова М. А. Игротерапия общения: тесты и коррекционные игры. Практическое пособие для психологов, педагогов и родителей / М. А. Панфилова. – М., 2001.
 15. Піроженко Т. О. Інноваційна психолого-педагогічна діяльність: нові підходи / Т. О. Піроженко // Дошкільне виховання. 2001. № 1.
 16. Піроженко Т. О., Дитина у сучасному соціопросторі : навчальний посібник / Т.О. Піроженко, С.О. Ладивір, К.В. Карасьова [та ін.]; за ред. Т.О. Піроженко. – К.– Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 272 с.
 17. Проскура О. В. Психологічна підготовка вчителя до роботи з першокласниками / О. В. Проскура. – К. : Освіта, 1998.
 18. Психология воспитания / Под ред. В. А. Петровского. – М. : Аспект-Пресс, 1995.
 19. Смирнова Е. О. Психология ребёнка от рождения до семи лет / Е. О. Смирнова. – М. : Шкала-Пресс, 1997.
 20. Стоунс З. Психопедагогика: Психологическая теория и практика обучения / З. Стоунс. – М., 1984.
 21. Товкач І. Як розвивати мовлення наймолодших / Ірина Товкач // Палітра педагога. – 2016. № 4. 3-6.
 22. Товкач І. Є. Хочу бути мамою, хочу бути татом : Навчально-метод. посібник / І. Є. Товкач. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 368 с.
 23. Товкач І. Є. Майбутнім педагогам про індивідуальні особливості пізнавальної активності старших дошкільників в мовленнєвій діяльності / І. Є. Товкач //

Молодий вчений. 2017. № 3.2. С. 71-75. Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_3

24. Ульєнкова У. В. Организация и содержание специальной психологической помощи детям с проблемами в развитии / У. В. Ульєнкова, О. В. Лебедева. М. : Владос, 2002.

25. Цзен Н. В. Психотехнические игры / Н. В. Цзен, Ю. М. Пахомов. М.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Режим доступу:
<http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського .
Режим доступу: <http://www.dnpb.gov.ua/>

3. Наукова бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова. Режим доступу:
<http://lib.npu.edu.ua/>

Інші інформаційні ресурси

Режим доступу: <http://www.humanities.edu.ru/> Режим доступу: library.iapm.edu.ua

Режим доступу : spf.zu.edu.ua/pdf/imm.pdf

Режим доступу : http://www.koob.ru/practic_psychology/ Режим доступу :
<http://www.zipsites.ru/psy/psylib/> Режим доступу : <http://library.evro-bit.ru/>

Режим доступу : <http://www.alleng.ru/d/psy/psy075.htm> Режим доступу
<http://www.twirpx.com/files/humanitarian/psychology/practice>

